

Nucli antic de Vilobí

Vilobí del Penedès

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Nucli urbà de Vilobí del Penedès (08735 Vilobí del Penedès)
Emplaçament Des de la BV-2127, a l'alçada del km.5,5 agafar la desviació a l'esquerra que puja al turó de Vilobí

Coordenades:

Latitud: 41.38903
Longitud: 1.66165
UTM Est (X): 388106
UTM Nord (Y): 4582809

Classificació

Número de fitxa 08304 - 84
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Modern Contemporani
Segle XVII-XXI
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Diversos propietaris

Fitxes associades:

[Antiga casa del Comú](#)

[Cal Teixidó o castell d'en Baró](#)

[Ca la Quitèria del carrer dels Talls](#)

[Magatzem de guix](#)

[Sínia i pou de Cal Cotoliu](#)

[Festa Major de Vilobí](#)

[Cal Cana](#)

Autoria de la fitxa Raquel Valdenebro Manrique

Descripció

El nucli municipal de Vilobí del Penedès es troba ubicat sobre el turó que ocupa el bell mig del terme municipal de Vilobí, a l'esquerra de la carretera de Vilafranca a Guardiola de Font-Rubí, damunt de la mateixa veta de mineral de les guixeres.

El nucli antic ocupa la part superior del turó, al voltant de la casa anomenada el Castell o Cal Teixidor, als peus de la qual es va desenvolupar la traça de carrers que conformen el nucli històric. Malgrat que és aquest possible castell històric l'edifici que ocupa el punt més alt del turó, la xarxa urbana s'organitza entorn a una plaça (Plaça de la Vila), que ocupa una superfície planera a la part superior del turó, als peus de l'antic castell. En base a aquest epicentre, la disposició urbanística ha anat creixent de forma radial, adaptant-se sempre a la topografia accidentada del terreny. El nucli antic del poble compta per tant amb la Plaça de Major i els carrers Diputació, Major, Migdia i la petita Plaça del Jardí i el carrer del Jardí. Aquest nucli primitiu originari, degué mantenir-se des de els seus inicis al segle XII fins almenys el segle XVIII. Cal pensar que el creixement de la població implicà també l'eixample del nucli urbà, que s'extengué en direcció al N-E, cap als carrers dels Talls, de l'escapada, de les Figueretes, de la Fasina, Montserrat etc.. ocupant el pendent del turó segons la topografia originària. Arquitectònicament, en el grup d'edificis que conforma el nucli antic predomina la casa entre mitjeres, formada per planta baixa, primer pis, segon pis i golfes. Les façanes es troben ben arranjades i no s'observa cap bloc de pisos de gaire alçada. Predominen les façanes arrebossades i pintades en colors blancs i clars, barrejant-se amb alguna casa de més moderna factura feta en obra vista. Destaquen al nucli antic les cases de Cal Teixidor, important per la seva importància històrica i per tractar-se possiblement de l'antic castell de Vilobí, malgrat que exteriorment manca d'elements arquitectònics singulars. També destaquen les cases de Cal Fontanal, Ca la Quitèria de la Plaça Major, l'Antiga casa Consistorial i Ca l'Olivella del carrer Diputació. Als voltants d'aquest nucli original, i fruit del creixement urbanístic de principis del segle XX, destaquen edificis com Cal Genet del Rei, Cal Cana, el magatzem de les Guixeres, i Ca la Quitèria. Totes elles destaquen per elements decoratius com coronaments de balustrada, faixes entre pisos, o elements decoratius d'obra i ceràmica. També algunes cases pairals antigues, que producte del creixement urbanístic, han quedat quasi bé englobades dins la xarxa urbana, com és el cas de la Casa Olivella.

La construcció de la nova església parroquial l'any 1933 al peu del turó de Vilobí, va impulsar el creixement urbanístic al peu de la carretera de Vilafranca a Guardiola de Font-Rubí, amb l'anomenada Plaça de Lluís Panyella. Aquest conjunt eclesiàstic i el nou Ajuntament són els edificis més destacats.

Història

L'origen del nucli antic de Vilobí es remunta amb seguretat al segle XII i es troba assentat damunt de possibles restes anteriors (ibèriques o romanes). Malgrat que segurament als inicis del poblament medieval el tipus d'hàbitat predominant devia ser eminentment dispers, distribuït en masos que es devien repartir les terres de conreu del terme, l'existència d'una fortalesa, ja documentada el 1322 (LLORAC,1991:87) degué afavorir la concentració de cases al seu voltant, aprofitant la seguretat que el castell oferia. Tanmateix, resulta difícil esbrinar la grandària d'aquest nucli, ni el nombre de cases que el formaven (segurament unes poques al voltant), ja que no queden mai especificades, només a través de les sèries documentals de censos i pagaments on apareixen anomenades cases o famílies, podem deduir que totes aquelles que no són considerades masos, devien pertanyer al nucli urbà. Així l'any 1680, en el compte del delme recollit com a pagament a la Pia Almoina, es pot fer el recompte d'un total de vint-i-nou cases que no poden ser identificades com a masos. D'aquestes vint-i-nou hauríem de descomptar algunes pertanyents al nucli de

Bellver, que sempre ha estat una mica més petit. Cal pensar doncs, en un grup aproximat d'unes divuit o vint cases pertanyents al nucli de Vilobí. A mesura que el castell de Vilobí anà perdent importància estratègica i passà a convertir-se en una altra casa més, l'organització urbanística devia deixar de banda aquest edifici com a punt de referència, i el conjunt de cases devia anar organitzant-se entorn a una plaça –La Plaça Major- con a centre de la vida social del nucli. A mida que el nombre de cases augmentava, anirien creixent alguns carrers que tindrien com a punt de partença la mateixa plaça. Aquesta estructura segurament degué mantenir-se fins a finals del segle XIX. A principis del segle XX, amb l'augment de població i segurament de riquesa, degut a l'explotació intensiva de la vinya i les guixeres, el nucli de Vilobí s'eixamplà, segurament en direcció al carrer dels Talls. En el tram d'aquesta via podem localitzar tres cases –incloses dins l'inventari- com són: Ca la Quitèria, Cal Cana i Cal Genet del Rei, que compten amb característiques similars, i que poden ser catalogades com a cases residencials a les afores, construïdes entorn als anys 1920 i 1930. Entorn a aquesta època també, es devien millorar bona part de les cases del nucli antic, de la qual cosa resulten cases amb façanes com Can Fontanal o Ca la Quitèria del carrer Major. També en aquesta època devien aparèixer barris propers al nucli com el de les Guixeres de Dalt i el de les Guixeres de Baix, possiblement amb cases poblades per gent molt vinculada al treball a les guixeres. La construcció de la nova parròquia de Vallformosa al pla ubicat sota el turó de Vilobí degué contribuir a potenciar el poblament del turó en direcció a aquesta banda. Malgrat tot, no ha estat fins a finals del segle XX, entre 1980 i 2000, en que el nucli urbanístic no ha patit un desenvolupament realment expansiu. La proximitat a la vila de Vilafranca del Penedès, la facilitat de transports i el més baix preu del sòl, ha explosionat el creixement urbanístic adjacent al nucli antic, i que s'exten per la vessant del turó de Vilobí en direcció a la parròquia de Vallformosa i en direcció a la carretera de Vilafranca, fent créixer considerablement el primitiu nucli habitat sobre el turó. La disposició d'aquest nou eixample es fa a base de carrers amples i estructurats quadrangularment sempre condicionats per la topografia del terreny.

Bibliografia

- AA.DD. (1986) L'alt Penedés. Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura pp.248-251.
- CATÀLEG DE MONUMENTS I CONJUNTS HISTÒRICO-ARTÍSTICS DE CATALUNYA. (1990). Vilobí del Penedés. Generalitat de Catalunya. Servei del Patrimoni Arquitectònic. Barcelona.
- GRAN ENCICLOPÈDIA CATALANA. Vilobí del Penedés. Tom 15. p.533.
- IGLÉSIES I FORT J. (1988) Estudi de les xifres de població de l'Alt Penedès en el curs de sis segles (1358-1975). Institut d'Estudis Penedesencs. Vilafranca
- LLORAC I SANTÍS S. (1991) Vilobí del Penedés. Passat i present. Ajuntament de Vilobí del Penedés.
- PLA DE CATALOGACIÓ I INTERPRETACIÓ DEL PATRIMONI CULTURAL DE L'ALT FOIX. (2002) Vilobí del Penedés. Transversal Produccions Culturals.
- RIUS MORGADES J. (1987) La Comarca de l'Alt-Penedès. Vilafranca

